

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพสังคมในปัจจุบัน มนุษย์ต่างตระหนักกันดีว่า การมีชีวิตอยู่ ต้องเผชิญกับปัญหา ความยุ่งยากวุ่นวาย ผู้คนต้องแก่งแย่งกันเพื่อให้ตนเองอยู่รอด และมีความเป็นอยู่อย่างสบาย ต้องพบกับความสับสน นานับประการที่ล้วนแต่ทำให้เกิดความเครียดขึ้นในจิตใจทั้งสิ้น เมื่อเกิดสภาพการณ์ดังกล่าว มนุษย์ก็พยายามค้นหาทางออกให้กับตัวเอง ด้วยวิธีการหลายอย่าง ๆ อาจโดยการใช้กลไกทางจิตประเภทต่าง ๆ การพยายามแก้ปัญหาโดยตรง และอีกวิธีหนึ่งก็คือ การกระทำอัตวินิบาตกรรม เพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากปัญหาทั้งสิ้น (นිරา พรเดชงาม 2539: 1)

การกระทำอัตวินิบาตกรรม เป็นสาเหตุการตายที่ไม่พึงปรารถนา แม้ว่าจะเป็นการกระทำที่บุคคลที่ถือว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่มนุษย์สามารถทำได้ และเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในมนุษย์ แต่ในปัจจุบัน การกระทำอัตวินิบาตกรรม ถือว่าเป็นภาวะวิกฤตของชีวิตที่รุนแรงที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดความสุข การได้รับความกดดัน มีความรู้สึกเศร้าเสียใจ สิ้นหวังและไร้ผู้ช่วยเหลือ ซึ่งผลของอัตวินิบาตกรรมไม่ใช่แต่เพียงแต่ทำให้เกิดความสูญเสียในชีวิตมนุษย์หรือผลเสียแก่ตนเอง แต่ยังมีผลกระทบต่อปัจจัยด้านอื่น ๆ อีก เช่น ด้านจิตใจ ด้านเศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ของบุคคลแวดล้อม และแท้ที่จริงแล้ว ผู้กระทำอัตวินิบาตกรรม คงไม่มีโอกาสรู้รสชาติของการจบชีวิตที่เขาต้องการแต่อย่างใด การกระทำอัตวินิบาตกรรม จึงเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งแม้ขณะนี้จะมี การหาทางระบายความเครียดด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อจะให้คนเล็กที่จะใช้การกระทำอัตวินิบาตกรรม เป็นการแก้ปัญหาในชีวิตก็ตาม แต่การกระทำอัตวินิบาตกรรมก็ยังคงเป็นปัญหาที่พบมาก จนถือว่าเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุขโลก (EM.Brooke 1974:1) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อพบว่า การกระทำอัตวินิบาตกรรม มักเป็นผู้ที่อยู่ในวัยรุ่น หรือวัยหนุ่มสาว ซึ่งถือว่าเป็นวัยแห่งการสร้างสรรค์และพลังของสังคม การสิ้นสุดชีวิตของมนุษย์ ก่อนวัยอันสมควร จึงเป็นการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ไปโดยเปล่าประโยชน์ ทั้งที่ยังมีโอกาสทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น และสังคมได้ในโอกาสต่อไป ซึ่งในปัจจุบันถือว่าการกระทำอัตวินิบาตกรรม เป็นสาเหตุ

ที่สำคัญอย่างหนึ่งของคนทั่วโลก และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ องค์การอนามัยโลกได้
แถลงไว้ว่า ในโลกของเรานี้มีคนตายเพราะการกระทำอัตวินิบาตกรรม ถึงวันละ 2,000 คน
หรือประมาณ 780,000 คนต่อปี (W.H.O. ,1994 : 22) และสำหรับประเทศไทยเรานั้น จาก
รายงานของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า การกระทำอัตวินิบาตกรรมถือว่าเป็นสาเหตุการตาย
อันดับ 10 ของประเทศ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และยังพบว่าเป็นสาเหตุการตาย
ของผู้ที่อยู่ในวัยแข็งแรง (สุวทนา อารีพรรค ,2522 น.261) จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และไม่
อาจที่จะมองข้ามไปได้

สำหรับการกระทำอัตวินิบาตกรรมในหมู่ข้าราชการตำรวจ ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา
นั้น พบว่ามีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากว่า ตำรวจเองก็เป็นคน เป็นสมาชิกใน
สังคมที่มีความรู้สึก มีความรัก โลก โกรธ และหลง ตามอารมณ์ของปุถุชน ฉะนั้นการแก้
ปัญหาที่เกิดขึ้นก็ไม่ต่างอะไรไปจากบุคคลธรรมดาโดยทั่วไป ที่มีการแก้ปัญหาในระดับเล็ก ๆ
จนไปถึงการกระทำอัตวินิบาตกรรมซึ่งเป็นภาวะที่ไม่พึงปรารถนา อีกทั้งตำรวจเองสามารถพก
พาอาวุธปืนได้อย่างเปิดเผย การกระทำอัตวินิบาตกรรมของตำรวจโดยการใช้อาวุธปืนเป็น
เครื่องมือ จึงเป็นการกระทำที่ง่าย สะดวก และรวดเร็ว และพบว่าตำรวจใช้วิธีการฆ่าตัวตาย
โดยอาวุธปืนยิ่งตนเองมากที่สุด และจากสถิติการกระทำอัตวินิบาตกรรมของข้าราชการ
ตำรวจ(ทั่วประเทศ) ในปี พ.ศ.2539 พบว่ามีการกระทำอัตวินิบาตกรรมถึง 30 ราย ดังตาราง
ต่อไปนี้

จำนวนข้าราชการตำรวจที่เสียชีวิตเนื่องจากการทำอัศวินบาตกรรม ปี พ.ศ.2539

เดือน	จำนวนผู้เสียชีวิต
มกราคม	2
กุมภาพันธ์	1
มีนาคม	2
เมษายน	4
พฤษภาคม	5
มิถุนายน	1
กรกฎาคม	3
สิงหาคม	2
กันยายน	2
ตุลาคม	2
พฤศจิกายน	1
ธันวาคม	5
รวม	30

ที่มา : กองสวัสดิการ กรมตำรวจ

สำหรับการกระทำอัศวินบาตกรรมของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลนั้น จากสถิติข้อมูลที่ได้ทำการรวบรวมจากทางสถาบันนิติเวช ในรอบ 10 ปี (2530-2539)มีดังต่อไปนี้

จำนวนผู้กระทำอัตวินิบาตกรรมในแต่ละปี

ปี พ.ศ.	จำนวน
2530	2
2531	5
2532	1
2533	5
2534	5
2535	2
2536	5
2537	8
2538	9
2539	4
รวม	46

ที่มา : สถาบันนิติเวช กรมตำรวจ

และใน ปี พ.ศ.2540 ได้ทำการสำรวจจากสถิติการกระทำอัตวินิบาตกรรมของข้าราชการตำรวจ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2540 ถึง วันที่ 15 กันยายน 2540 พบว่ามีกรกระทำอัตวินิบาตกรรมถึง 4 ราย

จากสถิติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการกระทำอัตวินิบาตกรรมของข้าราชการตำรวจมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นและเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าวิตกมาก เพราะการกระทำ อัตวินิบาตกรรมเป็นปัญหาสังคมอย่างหนึ่ง เป็นสาเหตุของการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ ก่อนวัยอันควร นอกจากนี้ยัง ก่อให้เกิดความสะเทือนใจกับญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงของผู้ตายถ้ามองในแง่สุขภาพจิต แสดงว่าปัญหาความเครียดและปัญหาสุขภาพจิตของตำรวจ เริ่มจะเพิ่มมากขึ้น และหากมองในแง่การปกครองบังคับบัญชา อัตราการกระทำอัตวินิบาตกรรม ถือเป็นตัวที่สามารถบอกได้ว่า เกิดความล้มเหลวในการปกครองบังคับบัญชาภายในกรมตำรวจ ซึ่งที่ผ่านมาถือว่าการกระทำอัตวินิบาตกรรมของข้าราชการตำรวจเป็นภัยที่ร้ายแรง เป็นเรื่องที่ยังไม่มี

การรวบรวม ผู้บริหารในระดับสูงของกรมตำรวจเองไม่ได้ใส่ใจ ดังจะเห็นได้จากสถิติในการกระทำอัศวินบาตรกรรมของข้าราชการตำรวจที่เกิดขึ้นทุกปี และเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

สาเหตุของการกระทำอัศวินบาตรกรรม ที่ได้เกิดขึ้นกับข้าราชการตำรวจ แท้ที่จริงได้ทำการสอบสวนชั้นสูตรหาสาเหตุ ต่างแสดงให้เห็นถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ หลายด้าน ที่มีอิทธิพลต่อการกระทำอัศวินบาตรกรรมของข้าราชการตำรวจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความผิดปกติทางประสาท ความเครียดจากงาน สภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจ และความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ และเท่าที่ผ่านมา เรื่องดังกล่าวยังไม่มีผู้ใดให้ความสนใจในการศึกษาทั้งที่เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ประกอบกับความรุนแรงของปัญหาเพิ่มมากขึ้น และยังเป็นการบั่นทอนขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจอีกด้วย จึงควรให้ความสำคัญ และจำเป็นที่จะต้องศึกษาในเรื่องนี้ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นข้าราชการตำรวจ จึงเห็นว่าการศึกษาดังกล่าวถึงสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ อาจช่วยให้หาแนวทางป้องกันการสูญเสียชีวิตที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ ก่อนที่เหตุการณ์จะสายเกินแก้ ดังนั้นจึงสมควรศึกษาหาสาเหตุ และปัจจัยในการกระทำอัศวินบาตรกรรมของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล โดยเลือกหาทำการศึกษาและหาสาเหตุการกระทำดังกล่าว ของครอบครัวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการตำรวจที่ได้กระทำอัศวินบาตรกรรม ไปแล้ว เพราะเป็นกลุ่มประชากรที่ทราบถึงสาเหตุปัจจัย และแรงจูงใจ อีกทั้งเป็นบุคคลกลุ่มสุดท้ายที่อยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ที่ครอบครัวของเขาได้กระทำอัศวินบาตรกรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบแนวโน้มเกี่ยวกับการกระทำอัศวินบาตรกรรมของข้าราชการตำรวจในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมให้เกิดอัศวินบาตรกรรมของตำรวจ
3. เพื่อศึกษาลักษณะประชากรและสภาวะทางสังคมของผู้ที่กระทำอัศวินบาตรกรรม ในสังคม
4. เพื่อนำเอาผลของการวิจัยมาใช้ในการกำหนดแผนงาน เพื่อป้องกันหรือลดอัตราการกระทำอัศวินบาตรกรรม

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะกลุ่มประชากรคนในครอบครัวของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ที่ได้กระทำอัตวินิบาตกรรมไปแล้ว ในระหว่าง ปี พ.ศ.2537-2540 จำนวน 12 ราย โดยศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการกระทำอัตวินิบาตกรรมของข้าราชการตำรวจดังกล่าว

นิยามตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. การศึกษาเชิงมานุษยวิทยา หมายถึงการศึกษาเรื่องราวของบุคคลอย่างละเอียดในช่วงเวลาหนึ่ง โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตพฤติกรรมภาคสนาม แล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ป้องกัน เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำดังกล่าว
2. การทำอัตวินิบาตกรรม หมายถึงการกระทำที่เป็นการทำร้ายร่างกาย และเป็นอันตรายต่อชีวิตโดยความตั้งใจ เป็นเหตุให้เสียชีวิต
3. ภาวะอารมณ์ซึมเศร้า เป็นภาวะทางอารมณ์ชนิดหนึ่งที่น่าจะมีส่วนสำคัญต่อพฤติกรรมฆ่าตัวตาย อาการภาวะซึมเศร้า จะแสดงออกโดยการบ่น หรือทำทิวาไม่มีใครรักตน ไม่มีอะไรสมหวัง หมดกำลังใจ มีแต่ความกลัวและเบื่อหน่าย ไม่มีความสุข มักจะแสดงความน้อยใจบ่อย และรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความยุติธรรม มักมีเรื่องทะเลาะกับผู้อื่นเป็นประจำ เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง ญาติหรือเพื่อน ลักษณะนี้อารมณ์นี้มีมาเป็นเวลานาน ก่อเกิดความพยายามฆ่าตัวตาย ในระหว่าง 3 เดือน ถึง 1 ปี ในกลุ่มนี้มีอาการเบื่ออาหารร่วมด้วยหรือรับประทานอาหารมากผิดปกติ นอนไม่หลับหรือนอนหลับมากผิดปกติ ปวดศีรษะ และมีความทุกข์ร่วมกับความทุกข์ของผู้อื่น(2527, หน้า 405)
4. โรคซึมเศร้า แม้อารมณ์เศร้าจะเป็นสิ่งที่พบได้ในคนปกติในบางขณะของชีวิต แต่โรคซึมเศร้านั้น อารมณ์ซึมเศร้าจะรุนแรงและเกิดติดต่อกันนานในคนปกติทั่วไป โรคซึมเศร้าที่อาการรุนแรงนี้เรียกว่า Major Depression โดยมีการดำเนินโรคเป็นช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิต ระยะเวลาในช่วงที่มีอาการอาจนานหลายสัปดาห์ จนถึงหลายเดือนหรือเป็นปี(2527, หน้า 405)
5. ข้าราชการตำรวจ หมายถึง ข้าราชการที่รับราชการในกรมตำรวจ โดยได้รับเงินเดือนจากงบประมาณแผ่นดิน ในที่นี้ศึกษาเฉพาะข้าราชการตำรวจสังกัด กองบัญชาการ

ตำรวจนครบาล ทั้งชั้นประทวน ได้แก่ข้าราชการตำรวจที่มีชั้นยศ ตั้งแต่พลตำรวจถึงนายดาบตำรวจ และชั้นสัญญาบัตร ได้แก่ข้าราชการ ตำรวจที่มีชั้นยศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

6. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ หมายถึง รายได้ที่ได้รับเป็นประจำทุกเดือน รายได้พิเศษนอกเหนือจากเงินเดือน ภาระหนี้สิน ภาระรับผิดชอบต่อบุตรและบุพการี

7. ปัจจัยทางสังคม หมายถึง อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา อาชีพ จำนวนบุตรและสมาชิกในครอบครัว ลำดับที่ของบุตร ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ลูก/คู่สมรส ตำแหน่ง ลักษณะงานที่ปฏิบัติ การเลี้ยงดูในวัยเด็ก ค่านิยมความเชื่อต่อการฆ่าตัวตาย ประวัติการฆ่าตัวตายของญาติมิตร เหตุจูงใจ ประวัติการเจ็บป่วยทางจิตของญาติพี่น้อง ความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ไม่ดี

8. ปัจจัยทางด้านอาชีพ ได้แก่ การถูกกดดันจากวินัยที่เคร่งครัด ภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ

9. ปัจจัยทางด้านร่างกาย ได้แก่ พันธุกรรม การเป็นโรคที่ร้ายแรงเรื้อรังรักษายาก พิกัด ,การเปลี่ยนแปลงของสารเคมีในร่างกาย(เพิ่มสารเข้าในร่างกายทำให้ร่างกายไม่สมดุล เช่น สารเสพติดทุกประเภท)

10. ปัจจัยทางด้านจิตใจ ได้แก่ ความบกพร่องทางอารมณ์ที่นำไปสู่การเจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงสาเหตุต่าง ๆ ของการกระทำอัตวินิบาตกรรมของข้าราชการตำรวจ รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลให้กระทำการดังกล่าว

2. สามารถนำผลการศึกษาที่พบมาเป็นแนวทางในการหาทางแก้ไข รวมทั้งกำหนดแผนงาน ในการป้องกันหรือลดอัตราการกระทำอัตวินิบาตกรรมของตำรวจ